

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

คำแนะนำของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยแนวทางการกำหนดโทษ
คดียาเสพติด พ.ศ. 2565

คำแนะนำของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยแนวทางการกำหนดโทษคดียาเสพติด พ.ศ. 2565

โดยที่ได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติดซึ่งมีผลเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติที่กำหนดความผิดและโทษของความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างไปจากกฎหมายเดิมหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการลงโทษ มีบทบัญญัติให้ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดเพื่อกำหนดโทษให้เหมาะสมแก่จำเลยเป็นรายคน การกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดศาลจึงต้องพิจารณาทั้งพฤติการณ์การกระทำความผิดและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเป็นมาแห่งชีวิตของจำเลยประกอบกัน เพื่อให้การกำหนดโทษได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิดและเหมาะสมกับจำเลยแต่ละคน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 ประธานศาลฎีกา จึงออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยแนวทางการกำหนดโทษคดียาเสพติด ดังต่อไปนี้

การปรับบทลงโทษและการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ

ข้อ 5 ในการปรับบทลงโทษที่เป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดที่ประกอบด้วยเหตุกรรจ์ ไม่เพียงอนุมาณจากปริมาณยาเสพติดแต่เพียงอย่างเดียว แต่ให้คำนึงถึงหลักการตีความกฎหมายอาญาที่ต้องตีความอย่างเคร่งครัด และคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายยาเสพติดที่มุ่งประสงค์ลงโทษหนักแก่ผู้กระทำความผิดที่กระทำในลักษณะแสวงหากำไรและความร้ายแรงจากยาเสพติด และผู้กระทำความผิดรายใหญ่หรือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในเครือข่ายอาชญากรรมยาเสพติดยิ่งกว่าผู้กระทำความผิดรายย่อย

ข้อ 6 การกำหนดโทษความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต้องให้ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด โดยพิจารณาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

- (1) บทบาทหรือความเกี่ยวข้องรู้เห็นของจำเลยในเครือข่ายอาชญากรรมยาเสพติด
- (2) มูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด
- (3) อันตรายที่เกิดจากการกระทำความผิด
- (4) การกระทำส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมและการแพร่ระบาดมากน้อยเพียงใด
- (5) พฤติการณ์ในการกระทำความผิดซึ่งรวมถึงปริมาณยาเสพติดที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 7 การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษไม่พึงพิจารณาแต่ปริมาณยาเสพติดเพียงอย่างเดียว แต่ต้องนำข้อเท็จจริงที่ได้จากทางพิจารณา หรือที่ได้จากการดำเนินการตามข้อ 3 และข้อ 4 มาพิจารณา ประกอบด้วยเสมอ

ข้อ 8 ข้อเท็จจริงที่อาจนำมาประกอบการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษตามข้อ 7 เช่น

- (1) ลักษณะของการกระทำมีความสลับซับซ้อนในการปกปิด
- (2) มีความพยายามในการทำลายพยานหลักฐาน
- (3) มีการใช้เด็ก เยาวชน หรือผู้มีภาวะอ่อนด้อยในการกระทำความผิด
- (4) กระทำความผิดในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวหรือพักการลงโทษ
- (5) กระทำความผิดเป็นครั้งแรกหรือหลายครั้ง
- (6) ความประพฤติในอดีต
- (7) จำเลยกระทำความผิดเพราะถูกข่มขู่หรือกดดัน
- (8) ความอ่อนด้อยทางสภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ หรือความบกพร่องทางสติปัญญา

หรือการเรียนรู้ของจำเลย

(9) หลังกระทำความผิดจำเลยสำนึกผิดและมีความจริงใจและมุ่งมั่นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

นอกจากข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ศาลพึงพิจารณาถึงความเป็นมาแห่งชีวิตของจำเลย ประกอบด้วยเสมอ และกรณีมีเหตุอันสมควรเป็นการเฉพาะราย อาจใช้ดุลพินิจลงโทษจำคุกหรือปรับ น้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ตามมาตรา 152วรรคสอง

ข้อ 9 นอกจากที่กำหนดไว้ในข้อ 5 ถึงข้อ 7 แล้ว การพิจารณากำหนดโทษพึงยึดถือตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยแนวทางการใช้โทษอาญา พ.ศ. 2563 และหากเป็นความผิดเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพ ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 165 วรรคหนึ่งและวรรคสองด้วย

ให้ไว้ ณ วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2565

(นางสาวปิยกุล บุญเพิ่ม)

ประธานศาลฎีกา

ภาคผนวก ข.

**บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.
และร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด**

เรื่องเสร็จที่ 1038-1039/2563

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.
และร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร 0503/5889 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2563 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ ..) พ.ศ. รวม 3 ฉบับ ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยให้รับข้อสังเกตของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอไปพิจารณา แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อนเสนอรัฐสภาต่อไป และให้แจ้งประธานรัฐสภาทราบด้วยว่าร่างประมวลกฎหมายและร่างพระราชบัญญัติรวม 3 ฉบับนี้ เป็นร่างกฎหมายที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 11) พิจารณา โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด) ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการแพทย์ และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นผู้ชี้แจง รายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

1. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

กระทรวงยุติธรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ ..) พ.ศ. รวม 3 ฉบับ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยตรวจพิจารณาเป็นเรื่องเสร็จที่

626-627/2561 ไปแล้ว¹ แต่โดยที่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. และร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด ไม่สามารถพิจารณาร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จก่อนที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติจะสิ้นสุดลงและคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ถอนร่างกฎหมายทั้ง 3 ฉบับดังกล่าวออกจากการพิจารณาของรัฐสภา และให้เร่งดำเนินการเพื่อเสนอร่างกฎหมายฉบับใหม่ตามขั้นตอนต่อไป

กระทรวงยุติธรรมจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ซึ่งคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยได้รับข้อสังเกตของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอไปพิจารณาด้วย กล่าวคือ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ ..) พ.ศ. รวม 3 ฉบับ เนื่องจากร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดเป็นการรวบรวมและแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ และวัตถุออกฤทธิ์ที่เคียงคับใช้ก่อนหน้านั้น ซึ่งรวมถึงกฎหมายที่แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมกำหนดให้มีการแก้ไขด้วย ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยมีเนื้อหาการแก้ไขเพิ่มเติมสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม ตามนัยมาตรา 270 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ส่วนร่างพระราชบัญญัติอีกสองฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. ถึงแม้ไม่ใช่กฎหมายที่มีรายชื่อและเนื้อหาตรงกับที่ระบุในแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม แต่เป็นกฎหมายที่จำเป็นต้องตราขึ้นเพื่อให้ร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดมีผลใช้บังคับอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดจะเป็นการช่วยเหลือโดยมุ่งเน้นด้านตัวผู้เสพยาเสพติดเป็นสำคัญ โดยพิจารณาให้ครอบคลุมถึงมาตรการหรือแนวทางการปกป้องสังคมให้ปลอดภัยจากผู้เสพยาหรือผู้ติดยาเสพติดที่อาจกลับมากระทำผิดซ้ำเพราะเหตุเป็นผู้เสพยาหรือติดยาเสพติดด้วย และในส่วนของบทกำหนดโทษ โดยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม มีข้อสังเกต ดังต่อไปนี้

¹ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร 0902/47 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2561 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(1) ควรนำมาตรการการลงโทษอื่นมาใช้ทดแทนการลงโทษจำคุกโดยคำนึงถึงการบำบัดรักษาการเสพหรือการติดยาเสพติดเป็นสำคัญ เช่น การนำเงื่อนไขการคุมความประพฤติวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการลงโทษกักขัง เป็นต้น

(2) สมควรที่ร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดจะต้องกำหนดบทบาทความผิดและบทกำหนดโทษให้เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์การกระทำความคิดที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การกำหนดโทษครอบคลุมไปถึงกรณีของการนำยาหรือส่วนประกอบที่ไม่ได้เป็นยาเสพติดมาใช้เพื่อเตรียมผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ (กรณีของการมียาแก้หวัดซึ่งมีส่วนผสมของ Pseudoephedrine ไปใช้เป็นสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติด) เป็นต้น

4. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

การปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันปราบปราม และควบคุมยาเสพติด รวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยการรวบรวมและปรับปรุงหลักการของบทบัญญัติดังกล่าวมากำหนดเป็นร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. และร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด จะทำให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง และเพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงและการใช้บังคับกฎหมายอย่างเป็นระบบในการป้องกันการแพร่กระจายยาเสพติดและการใช้ยาเสพติดในทางที่ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การเสพติดยาเสพติด ซึ่งเป็นการบั่นทอนสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันการแพร่กระจายยาเสพติดเข้าสู่กลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม 2563